

Número: 31

Data actualització: Juliol 2016

ACTIVITATS D'EDUCACIÓ EN EL LLEURE AMB MENORS

En aquesta fitxa temàtica trobareu recomanacions i normatives facilitades per la [Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya](#), que us seran d'utilitat a l'hora d'organitzar activitats d'educació en el lleure amb menors de 18 anys, ja que us permetran garantir un bon nivell qualitatiu de les activitats i de la seguretat de les persones participants.

Quina normativa regeix aquest tipus d'activitats?

La realització d'activitats d'educació en el lleure amb menors de 18 anys està regulada pel [Decret 267/2016, del 5 juliol](#), que estipula el mínim de participants per a la seva regulació en 4 infants o joves. Estem parlant d'activitats que no tinguin un caràcter familiar i que es desenvolupin a Catalunya amb una finalitat educativa, cultural, formativa, social o esportiva, és a dir, activitats tals com les acampades juvenils, els camps de treball, els casals de vacances, els casals esportius, les colònies, les rutes, les estades o campus esportius i les rutes esportives.

Què s'entén per:

- **Acampada juvenil:** activitat amb pernoctació, és a dir, passant una o més nits fora, realitzada a l'aire lliure sota cobert, en tendes de companya o similars.
- **Camp de treball:** l'activitat amb pernoctació en la qual els joves es comprometen, de manera individual o en grup, a desenvolupar, de manera voluntària i desinteressada, un treball amb un interès social o comunitari.
- **Casal de vacances:** qualsevol tipus d'activitat, sigui quina sigui la seva denominació i característiques, que es realitzi en època de vacances escolars, en general de dilluns a divendres, sense cap tipus de continuïtat durant l'any, i en la qual els participants no hi fan nit.
- **Casal esportiu:** casal de vacances en el qual l'objecte bàsic de l'acció educativa és la formació i la pràctica en una o diverses especialitats esportives.
- **Colònies:** l'activitat amb pernoctació, sigui quina sigui la seva denominació i característiques, en la qual l'estada es realitza en un edifici, casa o instal·lació fixa. Aquests edificis o instal·lacions hauran de complir amb el contingut de l'article 8.1 d'aquest Decret.
- **Ruta:** l'activitat consistent en la realització d'una marxa itinerant (a peu o en bicicleta) en la qual, en general, cada jornada es fa nit a l'aire lliure en un lloc diferent.
- **Estada o campus esportiu:** colònia en la qual l'objecte bàsic de l'acció educativa és la formació i la pràctica en una o diverses especialitats esportives.
- **Ruta esportiva:** marxa itinerant que inclou la realització d'una o més activitats de les que preveu el [Decret 56/2003, de 20 de febrer](#), pel qual es regulen les activitats físicoesportives en el medi natural.

L'equip de dirigents

L'equip de dirigents són totes aquelles monitores o caps escoltes que participen com a part dels responsables de l'activitat. D'entre elles però, n'hi ha una, **la responsable de l'activitat**, que és qui assumeix el rol de coordinació i és la representant i responsable legal de l'activitat. **Aquesta persona ha d'estar titulada** segons el varem de titulacions que explicarem a continuació. La resta de **persones dirigents** que formen part de l'equip són qui, habitualment desenvolupen les activitats amb els participants.

Aquest decret obre la porta també a l'existència d'altres tipus de responsabilitats que puguin ser delegades a persones que no formin part de l'equip de dirigents. Són el **personal de suport logístic**, és a dir, el que a molts caus i esplais podrien ser els intendants o caps i monitores de suport. El personal de suport logístic són, doncs, aquelles persones que, sense estar directament a càrrec dels menors participants, col·laboren en el bon funcionament de l'activitat atenent a aspectes de tipus logístic o infraestructural. Ara bé, **el personal de suport logístic no computa en cap de les ràtios que estableix el decret. S'admet que formin part del personal de suport logístic persones que tinguin entre 16 i 18 anys sempre que siguin 2 anys més grans que la més gran de les participants, que no superin en nombre el 10% dels participants i fins a un màxim de 5, i que hi hagi algun altre membre de l'equip de suport logístic major d'edat.**

El nombre de dirigents i les seves titulacions varia en funció del nombre de participants menors que hi hagi al grup. En el cas de **24 o menys participants**, i ha d'haver **almenys una persona dirigent per cada 10 participants i una persona dirigent més per fracció inferior a deu participants**. D'aquestes, el **40% cal que estigui en possessió del diploma de monitor/a** d'activitats de lleure infantil i juvenil. En cas que en aplicar el càlcul de les ràtios el resultat sigui un únic dirigent i en el grup hi hagi algun menor de 16 anys, cal necessàriament la presència d'una segona persona dirigent. Així, en cas que hi hagi 10 o menys participants i totes siguin majors de 16 anys amb un monitor diplomad serà suficient.

En els grups de **25 o més participants**, a banda d'haver-hi **una persona per cada 10 participants**, n'hi ha d'haver **una més per fracció superior a 4 participants**. En aquest cas, **el responsable de l'activitat haurà de disposar del diploma de director/a** en el lleure i de tot l'equip dirigent almenys el 60% haurà d'estar en disposició d'algun diploma.

El decret també contempla que les persones diplomades han d'estar en el **Registre Oficial de Professionals de l'Educació en el Lleure de Catalunya**. Que ha de ser creat per l'administració competent en temes de Joventut de la Generalitat (**Direcció General de Joventut**). Els títols de monitors i directors expedits per la pròpia DGJ s'hi inclouran automàticament. Els expedits pel SOC, certificats de professionalitat, titulats d'animació sociocultural o altres titulats per altres instàncies hauran de fer un petit tràmit.

En el cas de les activitats esportives, les ràtios seran les mateixes però caldrà estar en disposició del títol de director/a esportiu o bé estar col·legiat en el Col·legi de Llicenciats en Educació Física i Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport de Catalunya. Si l'activitat té fins a 24 participants n'hi ha prou amb el certificat d'inscripció en Registre Oficial de Professionals de l'Esport de Catalunya, com a mínim de monitor/a esportiu/iva.

El personal de l'equip de dirigents i el personal de suport logístic han d'acreditar, mitjançant l'aportació d'una certificació negativa del Registre Central de delinqüents sexuals, que no han estat condemnats per sentència ferma per delictes contra la llibertat i indemnitat sexual.

Així doncs, aquest és el nombre mínim de dirigents que correspon a cada grup:

Participants	Dirigents	Dirigents diplomats	Tipus de diploma
5-10	2	1	1 Monitor
11-20	2	1	1 Monitor
21-24	3	2	2 Monitors
25-34	3	2	1 Director + 1 Monitor
35-44	4	3	1 Director + 2 Monitors
45-54	5	3	1 Director + 2 Monitors
55-64	6	4	1 Director + 3 Monitors
65-74	7	5	1 Director + 4 Monitors
75-84	8	5	1 Director + 4 Monitors
85-94	9	6	1 Director + 5 Monitors
95-100	10	6	1 Director + 5 Monitors

En els grups que participin menors de 3 anys cal que hi hagi una persona dirigent per cada vuit participants i una persona dirigent més per fracció inferior a vuit.

Quan les activitats hi hagi participants amb diversitat funcional sigui física o intel·lectual, l'entitat organitzadora ha de valorar els casos per tal d'ajustar la ràtio de l'equip dirigent i establir si cal algun suport addicional.

Òbviament durant la realització d'activitats d'educació en el lleure, cal vetllar pel respecte dels drets dels menors participants, evitant qualsevol forma d'exclusió, discriminació, maltractament físic o psicològic, la participació en qualsevol activitat sexual il·legal o en tasques que puguin ser perilloses.

Cal evitar, també, qualsevol negligència en l'atenció física, sanitària o educativa. La responsabilitat d'una negligència o de l'incompliment de qualsevol normativa recau sobre el responsable de l'activitat, i per extensió sobre l'entitat organitzadora i/o la promotora.

Assegurances

Per a poder realitzar qualsevol activitat d'educació en el lleure amb menors, caldrà contractar una **assegurança d'accidents personals** que cobreixi un capital mínim de 5.000 euros en cas de mort i un capital mínim de 6.500 euros d'invalidesa per accident. L'entitat organitzadora també té l'obligació de contractar una **assegurança de responsabilitat civil** per a cobrir els riscos derivats del desenvolupament de les activitats amb uns límits mínims d'indemnització de 300.000 euros per víctima i 1.200.000 euros per sinistre.

En cas que l'entitat organitzadora estigüés federada o formés part d'un moviment o associació, podran ser aquestes federacions, moviments o associacions les que formalitzin els contractes d'assegurances. Podreu trobar més informació al respecte a l'Article cinquè del [Decret 267/2016](#).

En el cas de les activitats esportives, les obligacions en assegurances són les que preveuen el [Decret 56/2003, de](#)

[20 de febrer](#), pel qual es regulen les activitats físicoesportives en el medi natural, i el [Decret 58/2010, de 4 de maig](#), de les entitats esportives de Catalunya.

Instal·lacions per a activitats amb infants i joves

A Catalunya hi ha diversos tipus d'instal·lacions per a activitats amb infants i joves. Algunes d'elles estan al [Registre d'instal·lacions destinades a activitats amb infants i joves](#) (clicant a l'enllaç aneu al cercador web). Aquestes instal·lacions estan regulades pel decret [140/2003 de 10 de Juny](#), on s'especifica també la necessitat del certificat de potabilitat de l'aigua destinada al consum i un informe que acrediti les correctes condicions higièniques i sanitàries de la instal·lació. És convenient visitar les instal·lacions abans de contractar-les i caldrà comunicar qualsevol defecte que s'ocasioni durant la seva utilització. Des del nou decret, **totes les activitats que es facin en menors s'han de fer en instal·lacions inscrites en aquest registre.**

Ara bé, **les rutes i altres activitats on es faci nit al ras, en tendes de campanya o similars, així com els camps de treball per les seves característiques o finalitats socials, estan exemptes d'aquesta obligatorietat.** El decret també fa una distinció entre els **campaments juvenils**, 29 instal·lacions que formen part del Registre i que són titularitat de la Generalitat, i els **terrenys d'acampada**. Els terrenys d'acampada solen ser terrenys particulars, en alguns casos agrupats i co-gestionats per algunes [entitats de lleure](#) (clicant a l'enllaç en teniu alguns exemples), que **es regeixen per les normatives pròpies de cada municipi o bé de cada consell comarcal.**

En aquest sentit, recordeu que al **CRAJ** tenim un [terreny d'acampada](#) a disposició per a les entitats juvenils de Barcelona.

Pel que fa a les estades esportives i casals esportius, si es duen a terme en instal·lacions esportives, aquestes han d'estar donades d'alta al [cens d'equipaments esportius](#) gestionat pel Consell Català de l'Esport.

Acampada juvenil

Les acampades juvenils que es duguin a terme en terrenys d'acampada que no formin part del Registre d'instal·lacions destinades a activitats amb infants i joves, han d'estar situades:

- Fora de rambles, llits secs de rius o torrenteres, terrenys susceptibles de ser inundats i als quals s'hi puguin produir esllavissades.
- Fora de terrenys que, per la proximitat de línies elèctriques d'alta tensió, indústries, instal·lacions insalubres o per qualsevol altra causa, resultin perilloses.
- A més de 100 metres de qualsevol via de comunicació. Aquesta distància s'entén com el recorregut des del punt d'acampada fins a la via de comunicació.
- Prop d'un camí alternatiu que permeti l'evacuació en el cas d'incendi forestal.

Aquestes acampades també han de disposar de:

- **Permís escrit de la persona propietària del terreny** o d'una persona autoritzada per aquest propietari.
- Una còpia de l'escrit on es comunica la realització de l'activitat als ens locals corresponents (aquesta comunicació suposa una garantia davant de possibles situacions d'emergència).
- A la Vall d'Aran, a més de les comunicacions anteriors s'ha de notificar al **Conselh Generau d'Aran** com a òrgan gestor dels espais naturals de protecció especial i de les zones de caça controlada.
- El **Pla d'Emergència**, elaborat pel propietari del terreny on es fa l'acampada o, si no és possible, per la pròpia entitat que organitza l'activitat. Ha d'incloure, com a mínim, el sistema d'obtenció d'informació

sobre situacions de risc, el sistema d'avís, el pla d'evacuació i altres mesures de protecció a aplicar, d'acord amb el lloc, els dies i el nombres d'assistents.

Pel que fa a l'acampada lliure, la normativa actual queda totalment sotmesa també a l'àmbit de competències de cada ajuntament. Pel que fa als parcs naturals cal tenir en compte la [Llei 12/1985](#). També s'han de tenir en compte altres normatives transversals com per exemple la normativa de Medi Ambient alhora de fer clots al terra o emmagatzemar residus, la de sanitat alhora de subministrar medicaments, higiene en la producció d'àpats, etc.

La ubicació del lloc d'acampada

A l'hora de triar el lloc d'acampada, s'han de tenir en compte les següents consideracions:

- El lloc d'acampada ha de ser accessible per dos camins diferents.
- S'ha d'evitar acampar al mig del bosc, en llocs de difícil accés o a prop de rieres o rius.
- Cal tenir constància dels pobles més propers i dels camins transitables per vehicles que hi comuniquen.
- S'ha de vigilar no coincidir amb llocs de pas de ramats o de bosses de processonària.
- S'han de preveure els punts de subministrament d'aigua.
- És important conèixer els llocs potencialment perillosos del terreny (pous, espadats...).
- Cal esbrinar els llocs del terreny on disposeu de cobertura per al telèfon mòbil.
- S'han d'identificar les zones amb ombra on poder estar a les hores de més sol.

Excursions i sortides de muntanya

Quan planegem una sortida a la muntanya en el marc d'una activitat juvenil, cal que deixem constància de l'**itinerari** que seguirem i dels horaris previstos. Cal intentar anar sempre en grup amb una persona que guii davant i una altra que tanqui la marxa al darrere. Utilitzeu els mapes per a saber en tot moment on sou. És important anar ben calçats, amb la cantimplora plena, gorra i preparats amb roba per a la pluja. Recordeu que al marge de si fa bon o mal temps, a la muntanya sempre hem de portar protecció solar i assegurar-nos que els participants la facin servir.

A l'hora de planificar la ruta, tingueu en compte les edats dels participants i, en funció d'això, els desnivells que poden assolir, les hores que poden caminar sense que sigui excessiu per a ells i els pesos que les seves motxilles no haurien de superar. Us pot ser d'utilitat consultar la taula que hi ha a la pàgina 27 del document **Anem Preparats 2016** que ha edita la Generalitat anualment i que podeu trobar al [següent enllaç](#).

En cas de falta d'aigua durant la ruta, podeu utilitzar l'aigua de fonts naturals tenint sempre la precaució de desinfectar-la abans, ja sigui bullint-la uns 10 minuts o afegint-hi unes gotes de desinfectant o lleixiu i deixant-la reposar mitja hora abans d'ingerir-la.

Recordeu també portar bosses d'escombraries per les deixalles que genereu i una **farmaciola** amb el material bàsic.

Risc d'incendis forestals

Des del 15 de març fins el 15 d'octubre queda prohibit encendre qualsevol mena de foc en tots els terrenys forestals de Catalunya i a la franja de 500 metres que els envolta. L'única excepció és la utilització de fogons de gas butà a les àrees recreatives i d'acampada establertes específicament o bé obtenint una autorització expressa omplint una "sol·licitud per activitats amb risc d'incendi forestal" a l'Ajuntament corresponent al lloc on es fa la ruta o acampada. Podeu trobar la documentació genèrica al respecte i tota la informació a la [web de tràmits de la generalitat](#) en l'apartat de "Territori i paisatge. Urbanisme" dins de "boscos".

En determinades zones on el risc d'incendi sigui extrem, també quedarà prohibit fumar, fer acampada lliure o fins i tot circular per aquests espais.

Lleure

Per a estar-ne informats:

- [Mapa](#) actualitzat de risc d'incendi forestal.
- [Decret 64/1995](#) per a saber quins són els termes municipals de Catalunya qualificats com a zones d'alt risc d'incendi.
- Podeu trobar tots els recursos necessaris per fer una bona previsió de riscos en [aquest enllaç](#).

En cas que us trobeu en una situació d'incendi, informeu al 112 de la vostra situació i dels vostres possibles moviments. Desplaceu-vos a la població més propera o, si no és possible, a un lloc segur (les zones que ja s'han cremat ho són). Mantingueu a les autoritats tant al dia com sigui possible de la vostra situació. Si us heu de protegir del foc, no us quedeu mai dins les tendes, allunyeu-vos del front del foc sense deixar el camí (mai a favor del vent), evitant les valls estretes i els cims amb vegetació.

Protecció del medi ambient

Les activitats d'educació en el lleure que es realitzen amb menors en un entorn natural, ens permeten transmetre coneixements i valors sobre les pràctiques i mesures ambientals que podem adoptar per tal de fer les activitats més sostenibles:

- Utilitzar [sabons biodegradables](#) per a la higiene personal.
- Rentar els plats i estris de cuina en una palangana, mai directament al riu.
- Construir un filtre amb branques per retenir els olis i greixos que contingui l'aigua de rentar, abans de ser abocada en un clot (després caldrà llençar el filtre a les escombraries).
- [Separar i guardar els olis](#) de fregir per dur-los a la deixalleria o benzineria més propera.
- Recollir totes les deixalles que generem durant l'activitat.
- Enterreu els excrements per a evitar males olors i presència d'insectes.
- En general, [plantejar-nos les 6R](#) en la nostra activitat diària al campament.

Podeu trobar més informació i [tallers sostenibles](#) a l'[apartat web del CRAJ de Sostenibilitat](#).

Accessibilitat

Les entitats promotores o organitzadores de les activitats han de garantir progressivament les condicions d'accessibilitat suficients en la comunicació perquè les persones amb diversitat funcional pugin comprendre-les, gaudir-ne i participar-hi si s'escau. En aquest sentit no us perdeu la [Guia del CJB «Trenquem Barreres»](#) sobre la inclusió en les activitats de lleure.

Notificació de l'activitat

En cas que l'activitat tingui una durada de **dues o més nits consecutives o més de quatre dies seguits sense pernотació** i sense comptar caps de setmana (en el cas de casals), caldrà tramitar la notificació de l'activitat a la Direcció General de Joventut a través del seu [portal web](#). Aquesta notificació s'haurà de fer, com a mínim, **7 dies abans de l'inici de l'activitat** si es fa de forma telemàtica o **20 dies** si es fa presencialment a les oficines de la Direcció General de Joventut (c/Calàbria, 147).

Documentació necessària

Durant la realització de l'activitat, cal tenir a l'abast a la **carpeta del responsable** la següent documentació:

- Còpia de la notificació de l'activitat
- Comprovants dels diplomes o titulació dels membres de l'equip dirigent.
- El programa general de les activitats amb la planificació, els horaris, els objectius, etc.
- Les autoritzacions de participació dels participants menors d'edat, degudament signades.

Lleure

Cal incloure autoritzacions específiques: d'intervenció mèdica, de bany, d'activitats especials de risc, trasllat de l'infant o jove en cotxe particular per a desplaçaments sanitaris no urgents etc.

- [Fitxa de salut](#) de tots els participants menors d'edat, degudament signada, on hi constin les al·lèrgies, malalties cròniques, els medicaments que prenen...
- [Documentació dels drets d'imatge](#) degudament signada pel pare/mare/tutor/a legal.
- El llistat alfabètic d'adreces i telèfons de tots els participants.
- La targeta d'identificació sanitària de cadascun dels assistents
- Els comprovants de la contractació d'assegurances en vigència.
- Els [certificats negatius del registre de delinqüents sexuals](#) de cadascun dels membres de l'equip dirigent i del personal de suport logístic (en cas que aquests siguin majors d'edat).
- També és interessant afegir una fitxa de salut dels monitors i monitores amb telèfons d'algun familiar en cas d'urgència, una fotocòpia dels seus DNI i del carnet de conduir en cas que facin servir el cotxe durant l'activitat.

Si teniu algun dubte sobre aquesta documentació també podeu visitar les [plantilles de documentació associativa](#) on podreu trobar exemples d'algun d'aquests documents o d'altres que us poden ser d'utilitat.

El Pla d'Emergència

El Pla d'emergència ha de ser conegut i assumit per l'equip de dirigents de l'activitat, el qual ha de garantir l'avís i la localització de les persones participants, l'organització de la seva evacuació i el seu control posterior, en cas d'una situació d'emergència.

És important concretar una persona encarregada d'obtenir la informació referent a les previsions meteorològiques i el risc d'incendi amb certa periodicitat i el mecanismes que aquest utilitzarà per estar-ne al corrent.

En cas de detectar una situació de risc, cal activar un **sistema d'avís** (planificat prèviament) per alertar als participants (i informar de la possibilitat d'haver d'evacuar), avisar a les autoritats competents, i avisar els familiars dels participants, si s'escau.

Si s'ha d'activar el **pla d'evacuació**, caldrà conèixer en tot moment el lloc cap on ens dirigirem (població i equipament que ens acollirà), el camí que s'utilitzarà per a l'evacuació, l'organització dels grups i dels seus responsables, estris mínims que caldrà recollir, mitjà de transport que s'emprarà i les persones encarregades de mantenir els familiars informats.

Un cop finalitzada l'emergència, heu de garantir la seguretat a l'hora de fer el retorn al lloc de l'activitat o tenir plantejades les alternatives en cas de no poder retornar al lloc inicial.

En cas d'emergència: el telèfon 112 té cobertura europea, les 24 hores, i centralitza totes les trucades d'urgència a qualsevol organisme o servei.

Tabac i Begudes Alcohòliques

Els participants de les activitats d'educació en el lleure que siguin menors de 18 anys, tenen prohibit el consum d'aquestes substàncies. Les persones majors d'edat que siguin dirigents de les activitats han d'evitar-ne el consum en les activitats on hi hagi menors i no poden fer-ho en la seva presència.

Qualsevol dubte sobre el contingut d'aquest document o si necessiteu ampliar la informació o més recursos específics no dubteu en posar-vos en contacte amb nosaltres trucant-nos al

932655217 o bé enviant un correu a craj@crajbcn.cat.